

За підтримки:

Німецько-український проект співпраці в галузі органічного виробництва

Інформаційна підтримка журналу "ORGANIC UA"

**ЗБІРНИК ТЕЗ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ОРГАНІЧНЕ
АГРОВИРОБНИЦТВО:
ОСВІТА І НАУКА»**

ФЕДЕРАЦІЯ ОРГАНІЧНОГО
РУХУ УКРАЇНИ

**BOOK OF ABSTRACTS
OF ALL-UKRAINIAN
SCIENTIFIC AND
PRACTICAL
CONFERENCE**

**«ORGANIC AGRO
PRODUCTION:
EDUCATION
AND SCIENCE»**

м. Київ
1 листопада 2018 року

Kyiv
November 1, 2018

УДК 631.147(082)

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
ДУ «НМЦ «Агроосвіта» (протокол від 01.10.2018 №6)

Збірник тез Всеукраїнської науково-практичної
конференції «Органічне агровиробництво: освіта і наука». 1
листопада 2018 року, ДУ «НМЦ «Агроосвіта», Київ. – Київ :
«Агроосвіта», 2018. – 237 с.

За точність і зміст матеріалів, достовірність і розкриття проблеми
відповідальність несуть автори публікацій

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Ищенко Т.Д., канд. пед. наук, професор

Милованов Є.В., канд. екон. наук

Хоменко М.П., канд. пед. наук

Малинка Л.В., канд. с.-г. наук

Дудус Т.В., канд. пед. наук

Коняшин А.В., магістр державного управління

Адреса оргкомітету: ДУ «Науково-методичний центр «Агроосвіта»,
03131, м. Київ, вул. Смілянська, 11 т/ф: (044) 242-35-68

e-mail: nmc.agroosvita@ukr.net

НАПРЯМИ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

- впровадження органічних технологій у виробництво задля збереження навколишнього природного середовища;
- роль органічного виробництва у формуванні продовольчої безпеки;
- органічні технології виробництва рослинництва і тваринництва;
- розвиток територіальних громад завдяки невеликим фермерським та сімейним господарствам;
- формування системи органічного виробництва для виробників сільськогосподарської продукції з використанням наукового і виробничого досвіду;
- поширення досвіду та інформації щодо ролі органічних технологій в аграрному виробництві;
- роль освіти у підготовці фахівців з органічного виробництва

За підтримки

Німецько-український проект співпраці в галузі органічного виробництва

Компанія «БТУ-Центр»

Міжнародна група лабораторій Eurofins

Торгова марка Пан Еко

Інформаційна підтримка – журнал «ORGANIC.UA»

Література

1. Васюков П. П., Чуварлеев Г. В., Цыганков В. И. Влияние предшественников и минеральных удобрений на урожай и качество зерна озимой пшеницы // Земледелие. 2012. № 1. С. 26–27.
2. Ресурсосберегающая технология возделывания озимой пшеницы – плюсы и минусы / Н. Г. Малюга, Э. А. Пикушова, А. М. Кравцова [и др.] // Защита и карантин растений. 2012. № 8. С. 22–25.
3. Филин В. И., Тибирьков А. П. Реакция сортов озимой пшеницы на некорневую подкормку посевов Кристаллоном коричневым и бишофитом в степной зоне черноземных почв // Вестник АПК Волгоградской области. 2016. № 1. С. 26.
4. Системи сучасних інтенсивних технологій у рослинництві / С. М. Каленська, Л. М. Єрмакова, В. Д. Паламарчук [та ін.]. Вінниця, 2015. 440 с.
5. Хачидзе А. С., Мамедов М. Г. Отзывчивость сортов зерновых культур на минеральные удобрения // Плодородие. 2014. № 6. С. 37–38.
6. Шаповал О. А. Влияние регуляторов роста на качество зерна озимой пшеницы. 2012. № 5. С. 14–15.

УДК 635.15:631.5

ЦИЦЮРА Я.Г., доцент

Вінницький національний аграрний університет

yaroslavtsyura@ukr.net

РЕДЬКА ОЛІЙНА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ КОМПОНЕНТ ОРГАНІЧНИХ СИДЕРАЛЬНИХ СИСТЕМ УДОБРЕННЯ

Актуальність та постановка проблеми. Органічні системи землеробства передбачають зміну формату застосування агрохімікатів з переорієнтуванням на внесення в першу чергу органічних добрив у технологічно доступних варіантах. Нажаль, в Україні гостро відчувається нестача класичних органічних добрив, що пов'язано в першу чергу зі різким зниженням поголів'я тварин та переведення галузі тваринництва на класичні схеми біоенергетичного замкнутого циклу де саме органічні добрива виконують біоенергетичну роль. З цих причин в Україні значно погіршився стан з індексом екологізації системи удобрення, який за оптимальних умов передбачає співвідношення 10–15 кг д.р. мінеральних добрив на 1 т органічних [1]. Сьогодні, зокрема для Вінниччини, він становить інтервал 207–294 для різних регіонів, що відповідає катастрофічному рівню співвідношення [2]. Така ситуація потребує диверсифікації системи

удобрення в органічних технологіях з використанням побічної продукції (соломи, частин листостеблової маси тощо) та широкого кола сидератів в окремих варіантах або ж продуктивних поєднаннях [3, 4].

Сьогодні найдешевший та ефективний спосіб удобрення ґрунту як використання сидеральних культур все більш поширений.

Найбільш ефективно внесення сидеральних добрив, за результатами досліджень українських вчених, спостерігається під час вирощування картоплі, кормових і цукрових буряків, кукурудзи, озимих зернових, овочевих і плодово-ягідних культур. Завдяки сильно розвинутій кореневій системі сидерати підвищують родючість не тільки верхнього орного шару, а й більш глибоких підорних горизонтів ґрунту: поліпшується азотний режим, збільшується вміст доступних для рослин фосфору і калію, відбуваються позитивні зміни фізико-хімічного стану ґрунту, в той час як удобрювальна дія гною обмежується верхнім орним шаром ґрунту [5, 6]. З огляду на окреслені твердження застосування сидератів один з бажаних і раціональних шляхів оптимізації між мінеральним і органічним удобренням, найбільш продуктивна альтернатива переходу до органічних систем удобрення та стабільна запорука стабілізації та запобігання де гуміфікації ґрунтового покриву та іншим чинникам його агрохімічної та хімічної деградації [7].

Основні результати. Вивчення редьки олійної як сидерального компоненту проводили в рамках програми ВНАУ «Про організацію органічного землеробства на дослідних полях ВНАУ на період до 2020 року» та в рамках ініціативних тематик «Біолого-екологічні та агротехнологічні основи вирощування редьки олійної (*Raphanus sativum* d. var. *Oleifera* Metrg.) в Правобережному Лісостепу України» (номер держреєстрації 0116U005723) та «Особливості формування продуктивності с.-г. культур у системі типової сівозміни за зміни клімату в умовах Лісостепу Правобережного України» (номер держреєстрації 0117U003145). Система вивчення охоплює період 2010–2018 рр. у розрізі різних польових дослідів на базі дослідного поля (стаціонару) Вінницького НАУ з використанням широкого кола апробованих і рекомендованих методик дослідження як ростових та біологічних особливостей рослин редьки олійної на фоні параметрів різних густот стояння, строків сівби, попередників, удобрення, так і власне базових параметрів окремих режимів сірих лісових ґрунтів зони досліджень.

На підставі багаторічного вивчення, слід зауважити, що серед 22 основних рекомендованих сидеральних культур редька олійна володіє цілісним комплексом позитивних рис і властивостей, які дозволяють рекомендувати цю культуру для біологізованих та сидеральних систем органічних технологій. Зокрема, скоростиглість з тривалістю до укісного сидерального використання за весняної сівби на 40–50 добу за осінньої на

30–40 добу з рівнем укісної продуктивності листостеблової маси в інтервалах 30–45 т/га та 15–35 т/га залежно від гідротермічних умов вегетації.

Цінність редьки олійної як сидерата полягає ще й в тому, що вона швидко зростає, розвиває велику кількість листової і кореневої маси в короткий період від 25 до 40 днів, що відкриває можливість її використання в аридних умовах вегетації і, зокрема, за надранніх строків сівби.

Рослини редьки олійної ефективні в різних сумішках сидератів з злаковими та бобовими компонентами як традиційними, так і нетрадиційними (сориз, сорго, кукурудза). Слід відмітити і невибагливість культури до агрохімічного забезпечення її ростових процесів, здатності ефективно переносити погіршення едафічних умов росту і розвитку, низький спектр хвороб та чітку вираженість облігатних ентомофагів.

Нами також вивчено особливості насіннеутворення цієї культури, зокрема відсутність періоду спокою у насіння, висока його життєздатність до проростання навіть за критичних значень ґрунтового зволоження, збереженість схожості за довготривалого зберігання (до 7–14 років залежно від умов зберігання) та здатності до високих рівнів провокування до проростання за перебування в глибоких шарах підорного профілю.

Листостеблова маса редьки олійної має високі темпи розкладу і як хрестоцвіті культура володіє здатністю до позитивного впливу на ґрунтову біоту та знижує вміст хвороботворної мезо- та мікрофауни ґрунту. Вона багата на азотисті сполуки (за результатами наших визначень має до 20–25 % вмісту сирого протеїну на абсолютно суху масу а за усередненим за період досліджень значенням вмісту основних зольних елементів забезпечує надходження в ґрунт із сидеральною масою від 210 до 405 кг/га NPK.

Оцінювання редьки олійної у якості комбінованого сидерату до класичної соломи зернових та зернобобових культур підтвердило можливість її застосування розкидним методом після подрібнення і розстилу рослинних решток основної культури за поширеною схемою застосування гірчиці білої. Нами доведено, що така схема навіть за відсутності класичної загортання насіння в ґрунт, але за умови мінімальних рівнів зволоження власне товщі розстелених подрібнених решток завтовшки не більше 1–1,5 см забезпечує формування достатнього сидерального покриття соломи та забезпечує швидкі темпи її розкладу та послідувочої ґрунтової іммобілізації.

Нами також відмічений позитивний вплив редьки олійної як сидерату і на водно-фізичні властивості ґрунту – поліпшення загальної та капілярної пористості ґрунту в окремі роки на 12–18 %, зниження щільності ґрунту на 5–11 %.

Листостеблову масу редьки олійної можна з успіхом застосовувати для приготування багатокомпонентних компостів на основі соломи. Поставлена мета досягається тим, що під час компостування соломи до неї додають, як стимулятор інтенсивності протікання мікробіологічних процесів, легкогідролізовану органічну речовину у вигляді зеленої маси сидеральних культур у певній кількості (сира вага) на 1 тону соломи.

Вивчення гербоконтролюючого ефекту застосування редьки олійної як попередника озимої пшениці. Нами відмічено також, що редька олійна як попередник забезпечує вищі в 1,6–1,7 рази рівні фітосанітарної чистоти посівів порівняно з найбільш рекомендованими попередниками – соєю і горохом. Це в свою чергу підкреслює значимість редьки олійної для безгербицидного контролю чисельності бур'янів в рамках органічних систем землеробства.

Висновки

Таким чином, в умовах Лісостепу правобережного редьку олійну слід рекомендувати в біологічних та органічних системах технологій вирощування рослинницької продукції, спрямованих на відновлення ґрунтових умов родючості, на забезпечення сидеральних систем удобрення за різних систем обробітку та як активного і ефективного фітополіпшувача і фітосанітара поля.

Література

1. Модель системи екологічного землеробства в Лісостепу України : методичні рекомендації для впровадження у виробництво / за ред. Ю. П. Манько. Київ : Аграрна освіта, 2008. 36 с.
2. Цицюра Я. Г. Сучасні проблеми систем землеробства Вінниччини // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Агронімія і біологія. 2014. Вип. 3. С. 65–69.
3. Шувар І., Бегей С. Екологічне землеробство. Львів, 2008. 400 с.
4. Бомба М. Я. Наукові і прикладні аспекти біологічного землеробства. Львів : Українські технології, 2004. 232 с.
5. Носенко Ю. Сидерати: зелена альтернатива // Агробізнес сьогодні. 2011. № 12 (211). URL : <http://www.agro-business.com.ua/2010-06-11-12-53-00/486-2011-06-17-07-40-36.html>.
6. Цицюра Я. Г., Цицюра Т. В. Редька олійна. Стратегія використання та вирощування : монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. 624 с.
7. Цицюра Я. Г., Броннікова Л. Ф., Пелех Л. В. Ґрунтовий покрив Вінниччини: генезис, склад, властивості та напрями ефективного використання : монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 452 с.

<i>ФОТІНА Т.І., ЯЦЕНКО І.В., ЗАЖАРСЬКА Н.М.,</i> <i>ЗАЖАРСЬКА Н.В.</i> Органічне виробництво козиного молока	48
<i>ТОКАР А.Ю., МАТЕНЧУК Л.Ю., ГАЙДАЙ І.В.,</i> <i>ХАРЧЕНКО З.М.</i> Консервування органічної сировини за збереження її натуральності	51
<i>РОЖКО І.С.</i> Вплив мікробіологічних препаратів на продуктивність суниць ананасових	53
<i>ПОЛЩУК М.І., ДІДУР І.М.</i> Ефективність біологізованої системи удобрення пшениці озимої	56
<i>ЦИЦЮРА Я.Г.</i> Редька олійна як ефективний компонент органічних сидеральних систем удобрення	59
<i>ПЕЛЕХ Л.В.</i> Використання рослинних решток як варіант органічних технологій контролю рівня забур'яненості	63
<i>БРОННІКОВА Л.Ф.</i> Вплив застосування рослинних решток на вміст гумусу та форм азоту в орному шарі темно-сірого лісового ґрунту	66
<i>ЯКОВЕЦЬ Л.А., ВАТАМАНЮК О.В.</i> Особливості накопичення свинцю і кадмію у зерні злакових культур у процесі зберігання	69
<i>ПАЛАМАРЧУК І.І.</i> Формування врожаю плодів кабачка залежно від мульчування ґрунту в умовах Правобережного Лісостепу України	71
<i>ПАЛАМАРЧУК І.І.</i> Вплив сортових особливостей на врожайність та біометричні показники продукції патисона в умовах Правобережного Лісостепу України	74
<i>КОСТЮК О.О.</i> Формування врожаю бобу овочевого залежно від технологічних прийомів вирощування в умовах Правобережного Лісостепу України	77
<i>ПОЛУТІН О.О.</i> Застосування біопрепаратів під час вирощування фізалісу мексиканського в умовах відкритого ґрунту Правобережного Лісостепу України	80
<i>МАТУСЯК М.В.</i> Особливості вирощування садивного матеріалу каштана кінського із закритою кореневою системою в умовах Вінниччини	82
<i>МОНАРХ В.В.</i> Екотоксикологічне оцінювання асортименту пестицидів у технологіях хімічного захисту сільськогосподарських культур	86
<i>ПРОКОПЧУК В.М.</i> Продуктивність малини залежно від субстрату для мульчування в умовах зони Поділля України	88
<i>ПАНЦИРЕВА Г.В.</i> Господарсько-біологічна оцінка перспективних сортів люпину кормового в Україні	89

За підтримки:

Німецько-український проект
співпраці в галузі органічного
виробництва

Credible Results. Incredible Service.™

План Еко®

ORGANIC UA

Інформаційна підтримка
журналу "ORGANIC UA"

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ОРГАНІЧНЕ АГРОВИРОБНИЦТВО: ОСВІТА І НАУКА»**

1 листопада 2018 року, Україна, Київ

Організатори

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ІНФОРМАЦІЙНО-
АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ «АГРООСВІТА»**

ФЕДЕРАЦІЯ ОРГАНІЧНОГО РУХУ УКРАЇНИ

ПОРЯДОК РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Науково-методичний центр «Агроосвіта»
м. Київ, вул. Смілянська, 11, конференц-зал №2

10.00-18.30	Робота конференції
09.00-10.00	Реєстрація учасників, вітальна кава
10.00-10.30	Пленарне засідання
10.30-13.00	Панельна дискусія «Органічний сектор України: реалії та перспективи»
11.40-11.50	Кава - брейк
13.00-13.30	Відкритий мікрофон. Виступи з залу. Коментарі, запитання
13.30-14.10	Обідня перерва
14.10-16.10	Продовження панельної дискусії «Органічний сектор України: реалії та перспективи»
16.10-16.30	Відкритий мікрофон. Виступи з залу. Коментарі, запитання
16.30-17.00	Підведення підсумків роботи
17.00-18.30	Фуршет

Регламент

Доповідь	до 10 хвилин
Виступ під час обговорення	до 5 хвилин
Повідомлення	до 3 хвилин

Контактна особа
0974676409
Малинка Леся Вікторівна;
0999651991
Дудус Тетяна Василівна

Пленарне засідання
модератор **Тетяна Іщенко**

Тетяна Іщенко, Науково-методичний центр «Агроосвіта»
Валентина Заєць, Міністерство аграрної політики та продовольства України
Ігор Будько, Міністерство освіти і науки України
Віктор Камінський, Національна академія аграрних наук України
Галина Хант, Проект «Німецько-українська співпраця в галузі органічного землеробства»
Олександр Овчаренко, Держпродспоживслужба в м. Києві
Євген Милованов, Федерація органічного руху України

Панельна дискусія
Органічний сектор України: реалії та перспективи
модератор **Євген Милованов**

Organic 3.0 – Візії, тренди та інновації для справжнього сталого сільського господарства та споживання

Урс Нігглі, доктор, професор, директор
Дослідний інститут органічного сільського господарства
(FiBL, Швейцарія)

Органік в Україні: Status Quo та нові виклики

Євген Милованов, канд. екон. наук
Федерації органічного руху України

Законодавче регулювання в сфері органічного виробництва

Валентина Заєць, Департамент продовольства,
Міністерство аграрної політики та продовольства України

Реалії під час вирощування та збуту органічної продукції в Україні

Микола Таркан,
Липковатівський аграрний коледж

**Підготовка фахівця-аграрія через призму співпраці Іллінецького ДАК,
ННЦ «Інститут землеробства НААН України» та**

**Міжнародної громадської організації «Асоціація учасників органічного
виробництва «БіоЛан Україна»**

Василь Пиндус,
Асоціація «БіоЛан»

**Співпраця органічних виробників з лабораторіями. Специфіка
дослідження**

Руслан Гончар,
Компанія «Єврофінс Агро Тестінг Україна»

**Сучасний стан сертифікованого органічного виробництва
на прикладі Житомирської області**

Сергій Журавель, канд. с.-г. наук,
Житомирський національний агроекологічний університет

Досвід та перспективи органічного вирощування часнику та гарбузів

Сергій Паращенко,
ТОВ «Чистий продукт»

Органічні технології вирощування ягід. Досвід 2018 року

Микола Биков,
ТОВ «Перший органічний розсадник», м. Львів

Необхідність фахового супроводу та наукових досліджень за органічного ведення тваринництва

Марія Кучерук, канд. вет. наук, старший викладач,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Використання осушуваних ґрунтів за органічного вирощування

Віктор Сербенюк,
ННЦ «Інститут землеробства УААН»

Запровадження навчання магістрів за новою освітньою програмою «Технології органічного виробництва харчових продуктів»

Інна Зінченко, доцент,
Національний університет харчових технологій

Захист від хвороб та шкідників в органічному садівництві

Володимир Сіленко, канд. с.-г. наук,
Компанія «БТУ-Центр»

Редька олійна, як ефективний компонент органічних сидеральних систем удобрення

Ярослав Цицюра канд. с.-г. наук, доцент,
Вінницький національний аграрний університет

Органік: співпраця науки та бізнесу

Анатолій Бочкарьов,
Інститут органічного землеробства, Агропромислова група «Арніка»
(Полтавська обл.)

Нові ініціативи щодо диференціації діяльності в органічному господарстві

Віталій Воронцов,
ПрАТ «Забір'я» (Київська обл.)

Сучасні аспекти органічного вирощування капусти

Ольга Ящук,
Чернятинський коледж Вінницького НАУ

Сучасне забезпечення освітнього процесу підготовки фахівців спеціальності 201 «Агрономія» освітнього рівня «магістр» спеціалізації «Органічне землеробство» при агробіотехнологічному факультеті Білоцерківського НАУ

Людмила Богатир, канд. с.-г. наук,
Білоцерківський національний аграрний університет

Органічне землеробство на Сумщині: реалії сьогодення

Юрій Міщенко, канд. с.-г. наук,
Сумський національний аграрний університет

Сертифікат

ЦИЦЮРА Я.Г.

**УЧАСНИК ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ОРГАНІЧНЕ АГРОВИРОБНИЦТВО:
ОСВІТА І НАУКА»**

В.о. директора
Тетяна Іщенко

Голова Правління
Федерації органічного
руху України
Євген Милованов

НМЦ 38282994/№2081-18

1 листопада 2018 р.

м. Київ